

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä esityispalveluista

1. 1. Vastaajan taustatiedot

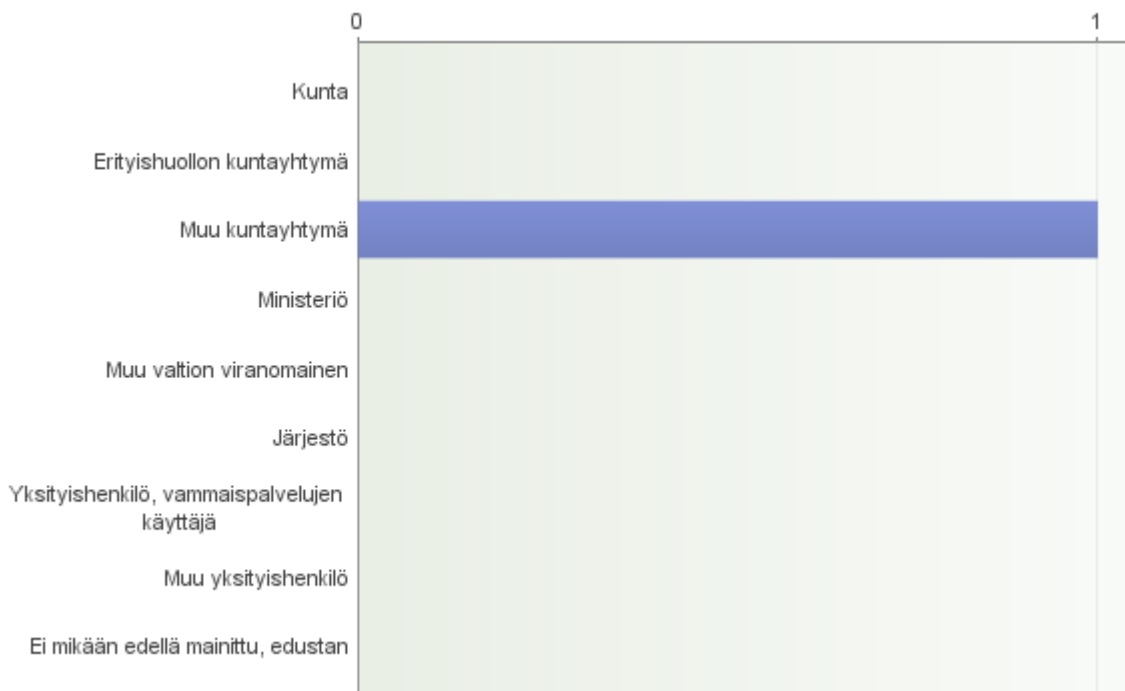
Vastaajien määrä: 1

Etunimi	Sukunimi	Sähköposti	Organisaatio, jota vastaus edustaa	Mahdollinen tarkennus
Kristiina	Kananen	kirjaamo@kainuu.fi	Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä	Kainuun sote sis. Kainuun erityishuoltopiirin, vastaajana vs. kuntayhtymän johtaja

Lausuntopyyntökysely Ohjeet:

2. 2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 3. 1 §:ssä säädetään lain läpileikkaavista periaatteista. Kattaako säännös vammaispalveluille asetetut tavoitteet?

Vastaajien määrä: 1

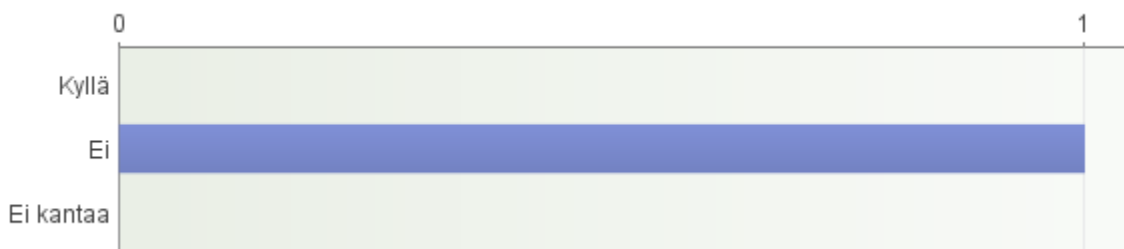
4. 4. Muita huomioita 1 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Lain toteuttaminen edellyttää vammaisten henkilöiden kohtaamien esteiden poistamista suunnitellusti tämä edellyttää mm. toimintaympäristöjen ja yhteiskunnan palvelujen esteettömyyttä. Tällä tavalla voidaan turvata vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta sekä osin vähentää sosiaali- ja vammaispalvelujen tarvetta.

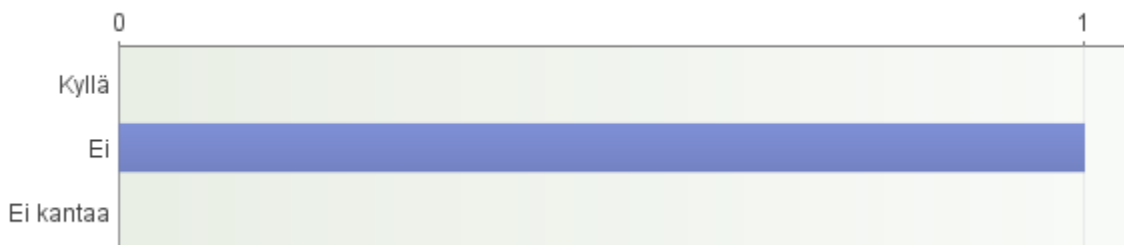
5. 5. Onko 2 §:n perusteella selvää, missä tilanteissa sovelletaan erityislakia?

Vastaajien määrä: 1

6. 6. 2 §:n 3 momentissa säädetään soveltamisalan rajauksesta.

Vastaajien määrä: 1

1 luku Yleiset säännökset

7. Onko rajausta tarpeellinen?

Vastaajien määrä: 1

8. 7. Muita huomioita 2 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Soveltamisalan rajaamista selkeyttäisi ikärajan asettaminen ns. vanhuspalvelulakiin, vaikka aikaisemman lainsäädännön valmistelussa on todettu ikärajan asettaminen ongelmalliseksi (HE 160/2012). Selkeän ikärajan asettaminen (esim. 75 vuotta) osaltaan vähentäisi lainsäädännön soveltamisen liittyviä epäselvyyksiä.

Vammaispalveluissa toimitaan asiakkaiden yhteistyöpinoilla, jolloin lain soveltaminen on vaikeaa. Lain 2 § 3 mom. soveltaminen ei ole yksiselitteinen, määrittelyä joudutaan tekemään kaikkien vammaispalvelujen osalta.

Rajausongelma laajenee kaikkiin vammaispalvelujen palveluihin, kun tällä hetkellä pääsääntöisesti rajausongelma on liittynyt henkilökohtaiseen apuun. Rajauksen tulisi olla niin selkeä, että lainsäädännön soveltamisen rajausta ei haettaisi hallinto-oikeudelta ja KHO:lta. Rajaukset ovat tarpeellisia ja lainsäädännön soveltamisen tulee olla mahdollisimman yksiselitteistä.

Soveltamisala laajentaa lain piiriin tulevia asiakkaita, mitä ei ole huomioitu taloudellisissa laskelmissa. Lisäksi valinnanvapauslain mahdollinen muuttuminen vaikeuttaa arvion tekemistä.

1 § Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksen on: 1) toteuttaa vammaisen henkilön yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja osallistumista yhteiskunnassa; 2) ehkäistä ja poistaa esteitä, jotka rajoittavat vammaisen henkilön yhdenvertaisuuden toteutumista; 3) edistää vammaisen henkilön itsenäistä suoriutumista ja itsemääräämisoikeuden toteutumista; sekä 4) turvata vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaiset, riittävät ja laadultaan hyvät palvelut.

9. 8. Arvioika momenttien tarpeellisuutta lain soveltamisen kannalta.

Vastaajien määrä: 1

10. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä. Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

11. Vammaisen henkilön osallistumista on tuettava hänen toimintakykynsä, ikänsä ja elämäntilanteensa edellyttämällä tavalla. Vammaisen henkilön on voitava käyttää hänelle soveltuvaa viestintä- ja kommunikointikeinoa ja häntä on tarvittaessa tuettava tiedon saannissa, oman mielipiteen muodostamisessa ja ilmaisemisessa sekä oman tahdon toteuttamisessa.

Vastaajien määrä: 1

12. Lapsen ja nuoren mielipiteen selvittämisestä säädetään sosiaalihuoltolain 32 §:ssä. Lapselle ja nuorelle on järjestettävä riittävä apu ja tuki tiedonsaantiin, kommunikaatioon ja vuorovaikutukseen.

Vastaajien määrä: 1

2 § Soveltamisala

13. 9. Muita huomioita 4 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- 4§ viimeinen momentti sisältyy jo 4 §:n 3 momenttiin.

Vain kehitysvammaisille henkilöille tai muille, jotka ovat oikeustoimikelvottomia, pitäisi vaatia palvelutarpeen arviointiin läheistä, omaista tai muuta sellaista henkilöä mukaan (mm. valinnanvapauslain lausuntokierroksen yhteydessä valmistelussa ollut tuetun päätöksenteon pykälät).

Lapselle ja nuorelle on järjestettävä riittävä apu ja tuki huomioiden vanhemmuuden vastuu (laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 361/1983). Lasten on oltava tasa-arvoisessa asemassa vammasta tai vammattomuudesta riippumatta.

14. Asiakkaan oikeudesta saada selvitys toimenpidevaihtoehdoista säädetään asiakaslain 5 §:ssä sekä asiakkaan itsemääräämisoikeudesta ja osallistumisesta asiakaslain 8, 9 ja 10 §:ssä. Asiakkaan osallistumisesta palvelutarpeen arviointiin sekä asiakassuunnitelman laatimiseen säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36, 39 ja 41 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

Maakunnan on järjestettävä tässä laissa tarkoitettuja palveluja, jos henkilö tarvitsee pitkäaikaisen vamman tai sairauden aiheuttaman toimintarajoitteen johdosta välttämättä ja toistuvasti apua tai tukea tavanomaisessa elämässä eikä hän saa muun lain nojalla etunsa mukaisia riittäviä ja sopivia palveluja. Maakunnan järjestämistä säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (xx/xxxx, jäljempänä järjestämislaki). Palvelujen tuottamisesta säädetään järjestämislaissa, laissa sosiaali- ja terveystarvelujen tuottamisesta (xx/xxxx, jäljempänä palveluntuottajalaki) sekä laissa asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa (xx/xxxx, jäljempänä valinnanvapauslaki). Tätä lakia ei sovelleta sellaiseen ikääntyneeseen väestön toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveystarveluista annetun lain (980/2012, jäljempänä vanhustarvelulaki) 3 §:n 2 kohdassa tarkoitettuun iäkkääseen henkilöön, jonka avun tai tuen tarve johtuu pääasiassa korkean iän myötä alkaneista, lisääntyneistä tai pahentuneista sairauksista tai vammoista taikka korkeaan ikään liittyvästä rappeutumisesta.

15. Vammaisen henkilön palvelutarpeen arvioinnista säädetään sosiaalihuoltolain (1301/2014) 36 ja 37 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

16. Asiakassuunnitelman tekemisestä ja omatyöntekijästä säädetään sosiaalihoitolain 39 ja 42 §:ssä.

Vastaajien määrä: 1

17. Palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman yhteydessä tehtävässä monialaisessa yhteistyössä ja palvelujen yhteensovittamisessa noudatetaan, mitä sosiaalihoitolain 41 §:ssä säädetään.

Vastaajien määrä: 1

18. 11. Muita huomioita 5 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaalihoitolain 36 §:n muuttuu siten, että palvelutarpeen arviointi on aloitettava viimeistään seitsemän (7) arkipäivän kuluessa yhteydenotosta. Muutos lisää käytännön asiakastyössä aikapainetta ja sisällöllisesti arviointi tulee haasteellisemmaksi.

Sosiaalihoitolain 39 §:n viimeisessä lauseessa määritellään omaisten ja läheisten tukemiseen liittyvän

suunnitelman laatimisesta. STM:n sosiaalihuoltolain soveltamisoppaan (päiv. 7.12.2016) mukaan ”asiakkaan tukena toimiville omaisille ja läheisille tulee tarpeen mukaan laatia oma suunnitelma. Omaisen tietoja ja tuen tarvetta ei saa kirjata hoidettavan asiakkaan asiakassuunnitelmaan.” Käytännön kannalta STM:n olisi hyvä ohjeistaa yksityiskohtaisesti omaisten ja läheisten tukemiseen liittyvät käytännön seikat: tuleeko asiakkaan läheisestä asiakas ja onko läheisten osalta käytössä sama asiakasrekisteri vai muu (muodostuuko tilanteessa sosiaalihuollon asiakkuus).

19. 12. Arvioi seuraavia päätöksentekoon ja palvelujen toteuttamiseen liittyviä väittämiä.

Vastaajien määrä: 1

	Kyllä	Ei	Ei kantaa	Yhteensä	Keskiarvo
Päätöksentekoon liittyvä sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Päätösten toimeenpanon sääntely on riittävä.	0	1	0	1	2
Palvelujen laadun määrittämisen ja arvioinnin sääntely on riittävä.	0	0	1	1	3
Lasten ja nuorten huomioon ottamisen sääntely on riittävä.	1	0	0	1	1
Yhteensä	1	2	1	4	2

4 § Vammaisen henkilön osallistuminen ja osallisuuden tukeminen

20. 13. Muita huomioita 6 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Hakemuksen käsittelyyn oton määräaika poistuu ja määräajasta säädetään palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä. Seitsemän (7) arkipäivän sisällä tehtävä arviointi edellyttää nopeaa reagointia. Tämä aiheuttaa lisäresurssitarpeita palvelutarpeen arviointiin.

Päätöksen toimeenpano muuttuu kolmen (3) kuukauden määräajalle, kun asian vireille tulosta palvelu tulee olla järjestettynä kolmen (3) kuukauden määräajassa. Määräajasta on mahdollista poiketa vain poikkeuksellisissa tilanteissa, mikä parantaa asiakkaan oikeusturvaa.

Momentissa kolme todetaan, että palvelukokonaisuudesta on tarvittaessa tehtävä päätös. Epäselväksi jää tuleeko päätös tehdä erillinen päätös perheen palvelukokonaisuudesta.

21. 14. Täydentääkö säännös asianmukaisesti ehdotetussa laissa säädettyjä muita erityispalveluja?

Vastaajien määrä: 1

22. 15. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista valmennusta ja tukea koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) tai muun lain säännöksiä? (Esim. sosiaalihuoltolain 17 §:n mukaista sosiaalista kuntoutusta koskevaa säännöstä)?

Vastaajien määrä: 1

23. 16. Muita huomioita 8 §:n sisältöön.

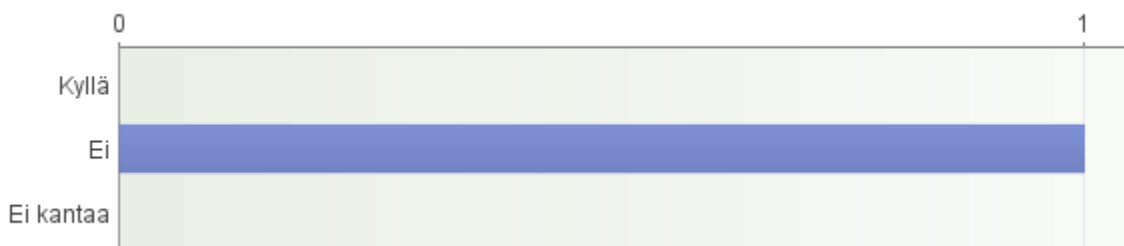
Vastaajien määrä: 1

- Selkeintä soveltaminen on tilanteissa, jotka liittyvät merkittäviin muutoksiin asiakkaan elämäntilanteissa. Epäselvää on vähäisempiin muutoksiin liittyvän valmennuksen järjestäminen. Valmennuksen ja tuen suhde muihin lakisääteisiin sosiaalipalveluihin on osin epäselvä (esim. SHL:n sosiaalinen kuntoutus tai ns. työelämäosallisuuteen liittyvät erillislait). Tarvitsee selkeyttämistä, mitä 8 §:n palveluilla tarkoitetaan ja tulisiko 8 §:n palvelut sisällyttää yleislakeihin, kuten sosiaalihuoltolakiin.

Edelleen lain perusteluissa todetaan, että valmennusta ja tukea järjestetään vammaiselle henkilölle, hänen perheelleen tai muille hänen läheisille henkilöille. Käytännössä lain soveltaminen on hankalaa, myös laki teksti laajentaa asiakaskuntaa. Tätä ei ole huomioitu kustannuslaskelmissa.

24. 17. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

25. 18. Huomioita 9 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Säännös ei ole tarkoituksenmukainen, koska se tulee käytännössä siirtämään kotihoidon/kotisairaanhoidon palvelut vammaispalveluihin.

Ongelmallinen on terveydenhuollon toimenpiteiden määrittely (mm. lonkkaleikkaus ja siitä kuntouttaminen) on

niukka, tarvitsee selkeyttämistä. Käytännössä henkilökohtainen avustaja toteuttaa kuntoutusta. Vammaisella henkilöllä on oikeus saada terveydenhuollon ammattilaisen hoivaa ja huolenpitoa samalla tavoin kuin ei vammaisilla henkilöillä.

26. 19. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

27. 20. Huomioita 10 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

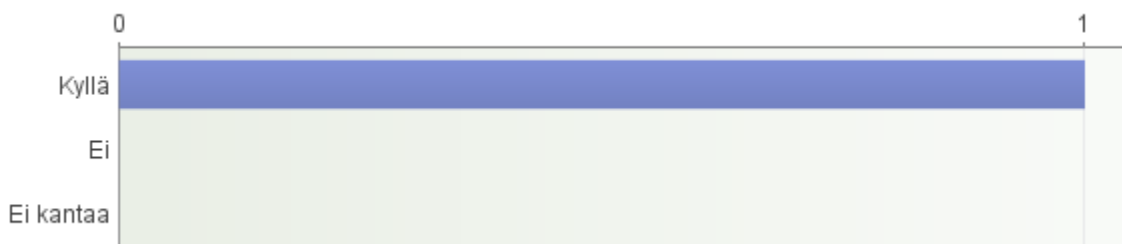
- Henkilökohtaisen avun laajentamiseksi on perusteltua, että maakunnissa tulisi olla vähintään kaksi erilaista henkilökohtaisen avun järjestämistapaa.

Tarvitaan selkeytystä siihen, milloin ja missä tilanteissa omainen voi toimia henkilökohtaisena avustajana.

5 §:ssä säädetään palvelutarpeen arvioinnista ja asiakassuunnitelmasta

28. 21. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

29. 22. Huomioita 11 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- HE:n perustelujen mukaan maakunnalla ei olisi ehdotonta velvoitetta palkkahallinnon tai muiden työnantajavelvoitteiden hoitamiseen. Voiko tämä aiheuttaa kohtuuttoman tilanteen niiden asiakkaiden kohdalla, mikäli maakunta päättäisi jättää hoitamatta palkkahallinnon tai TA-velvoitteet? Maakunnalle olisi perusteltua asettaa em. velvoite tai vaihtoehtoisesti tehtävä tulisi selkeästi osoittaa maakuntavalmistelun yhteydessä maakuntien valtakunnallisten tukipalvelukeskusten (tukipalveluyhtiö) tehtäväksi. Valtakunnallisesti hoidettuna se helpottaisi työnantajamallin kehittämistä, hoitamista ja käyttämistä.

Edelleen asiakkaalla tulee olla itsemääräämisoikeus valita palkkahallinnon toteuttamistapa.

10. Ovatko seuraavat säännökset tarpeellisia?

30. 23. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

31. 24. Huomioita 12 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Selkeyden vuoksi hallituksen esitykseen tulee sisällyttää viittaus KHO:n päätökseen (KHO:2014:186), jolla KHO linjasi ateriamaksun perusteita asumispalveluissa.

Ensisijainen on sosiaalihuoltolain mukaiset asumispalvelut.

Pykälätekstissä oman asunnon ja palveluasunnon määritelmää tulisi selkeyttää.

32. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä ehdotetun lain mukaisena palveluna.

Vastaajien määrä: 1

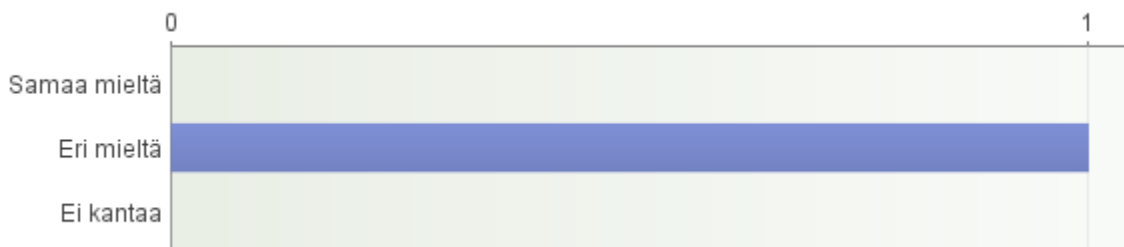
33. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä lastensuojelulain mukaisena avohuollon sijoituksena ilman huostaanottoa.

Vastaajien määrä: 1

34. Vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella olisi säädettävä sekä ehdotetussa laissa että lastensuojelulaissa siten, että ehdotettu laki on ensisijainen.

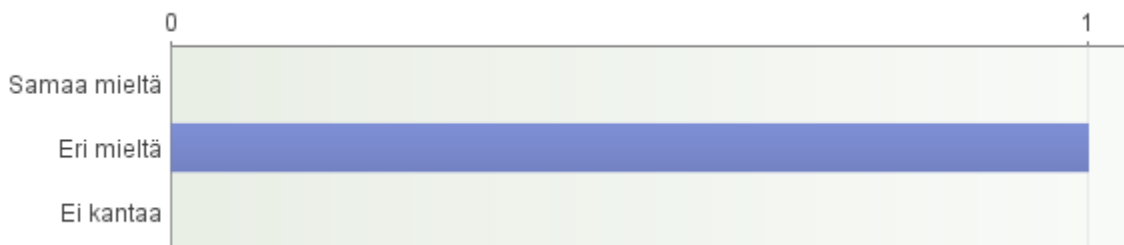
Vastaajien määrä: 1

6 § Päätöksenteko ja palvelujen toteuttaminen

35. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi tehtävä ilman huostaanottoa avohuollon sijoituksena myös pidemmäksi aikaa.

Vastaajien määrä: 1

36. Vammaisten lasten sijoittaminen kodin ulkopuolelle olisi aina tehtävä lastensuojelulain periaatteiden ja säännösten mukaisesti.

Vastaajien määrä: 1

Palveluja koskevasta päätöksenteosta ja päätösten toimeenpanosta säädetään sosiaalihuoltolain 45 ja 46 §:ssä. Päätöksen voimassaoloon ja palvelujen jatkuvuuteen sovelletaan, mitä sosiaalihuoltolain 38 §:n 3 momentissa säädetään pysyvästä ja pitkäaikaisesta tuen tarpeesta. Tämän lain perusteella annettavat palvelut on toteutettava sisällöltään, laadultaan ja laajuudeltaan vammaisen henkilön tarpeen ja edun mukaisina riippumatta valitusta palvelusta tai palvelun tuottajasta ja toteuttamistavasta. Palvelujen laadun määrittämisessä ja arvioinnissa on otettava tässä laissa säädetyn lisäksi huomioon, mitä asiakaslaissa, sosiaalihuoltolaissa ja palveluntuottajalaissa säädetään palvelujen sisällöstä, tavoitteista, laadusta, suunnittelusta ja toteuttamisesta. Maakunnan on huolehdittava siitä, että vammaisen henkilön ja tarvittaessa hänen perheensä tarpeen mukaiset eri lakeihin perustuvat palvelut muodostavat tämän lain tarkoitusta toteuttavan yhteensovitetun kokonaisuuden. Palvelukokonaisuudesta on tarvittaessa tehtävä päätös noudattaen, mitä sosiaalihuoltolain 46 §:ssä säädetään. Sen lisäksi mitä muualla lainsäädännössä säädetään, vammaisen lapsen ja nuoren palvelujen toteuttamisessa on otettava huomioon lapsen tai nuoren ikä ja kehitysvaihe, mielipide, perhesuhteet ja muut läheiset ihmissuhteet sekä osallisuus ja toimintamahdollisuudet lapsen tai nuoren omassa toimintaympäristössä. Palvelut on toteutettava siten, että ne mahdollistavat lapsen ja nuoren hyvinvoinnin ja kehityksen hänen yksilöllisten valmiuksiensa mukaisesti.

37. 26. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin liittyen tilanteisiin, joissa lapsi asuu erossa vanhemmistaan tai huoltajistaan?

Vastaajien määrä: 1

- Soveltamisala tarvitsee lisää rajausta, missä tilanteissa vammaislakia ja missä tilanteissa muita lakeja, kuten lastensuojelulakia sovelletaan. Tarvitaan sosiaalihuoltolain mukaisia yleisiä palveluja perheille. Myös vammaisen ja kehitysvammaisen lapsi on oikeutettu lastensuojelulain mukaisiin palveluihin, mikäli lastensuojelulliset perusteet täyttyvät.

Lain kohta 2) tulee muuttaa tai poistaa kokonaan, sillä tämä lisää lain soveltamisen vaikeutta lastensuojelu/vammaispalvelu. Tästä saattaa seurata, että vammaisen lapsi ei saa lastensuojelun palvelua, jolloin hänen oikeusturvansa vaarantuu.

38. 27. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

39. 28. Huomioita 14 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

2 luku Erityispalvelut

40. 29. Onko lyhytaikainen huolenpito tarpeellinen palvelu?

Vastaajien määrä: 1

41. 30. Onko selvää, milloin sovelletaan ehdotetun lain mukaista lyhytaikaista huolenpitoa koskevaa säännöstä ja milloin sosiaalihuoltolain (1301/2014) säännöksiä (esim. SHL:n 19 §:n mukaista kotipalvelua koskevaa säännöstä) tai omaishoidon tuesta annettua lakia?

Vastaajien määrä: 1

Laissa säädettäisiin vammaisten henkilöiden avun ja tuen tarpeisiin vastaavista erityispalveluista. Näitä olisivat muun muassa valmennus ja tuki, henkilökohtainen apu, asumisen tuki ja palvelut, tuki esteettömään asumiseen, lyhytaikainen huolenpito, päiväaikainen toiminta sekä liikkumisen tuki ja palvelut.

8 § Valmennus ja tuki

42. 31. Huomioita 15 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu muotoilu lisää maakunnan taloudellisia kustannuksia, kun lainsäädäntöön sisältyy uusien palvelujen järjestämisvelvoitteita.

43. 32. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada välttämättä tarvitsemaansa valmennusta ja tukea: 1) tiedollisten tai toiminnallisten tai sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tarvittavien taitojen harjoittelemisessa; 2) elämän muutostilanteissa; 3) kommunikaatiossa; 4) päätöksenteossa; 5) muussa tavanomaisessa elämässä suoriutumisessa. Valmennuksen ja tuen tarkoituksena on tukea vammaisen henkilön itsemääräämisoikeutta, osallisuutta ja itsenäistä suoriutumista vahvistamalla henkilön omia sekä hänen perheensä ja läheistensä voimavaroja. Valmennuksen ja tuen tavoitteet ja sisältö sekä välttämätön määrä, kesto ja toteutustapa määräytyvät vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan kirjattujen yksilöllisten tarpeiden ja elämäntilanteen mukaan. Valmennusta ja tukea voidaan järjestää vammaisen henkilön perheelle tai hänelle läheisille henkilöille silloin, kun se on tarpeen vammaisen henkilön valmennukselle ja tuelle asiakassuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden toteuttamiseksi. Vammaisen henkilön perheellä tai muilla läheisillä henkilöillä on oikeus saada valmennusta ja tukea merkittävässä elämänmuutostilanteissa, jos se on välttämätöntä vammaisen henkilön palvelujen tarkoituksen toteutumiseksi. Valmennusta ja tukea annetaan henkilökohtaisena tai ryhmässä toteutettavana palveluna taikka muiden palvelujen osana.

44. 33. Huomioita 16 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

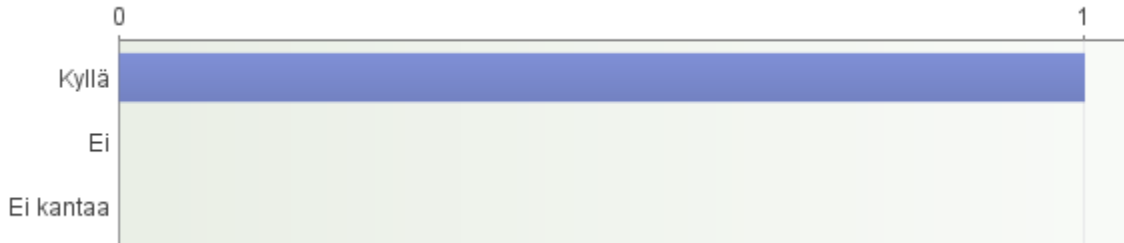
- Päiväaikaisen toiminnan laajuus olisi mahdollista muotoilla väljemmin: "päiväaikaista toimintaa on järjestettävä vähintään yhden ja enintään neljän päivän aikana kalenteriviikossa" (vrt. kuntouttavasta työtoiminnasta annettu laki 189/2001, 13 §), mikäli lakiuudistuksen taloudellisia vaikutuksia halutaan pienentää.

Perustelut mukaan päiväaikaista toimintaa voidaan järjestää myös asiakkaan kotona, jos se on henkilön terveydentilan tai jaksamisen kannalta perusteltua. Palveluasumisessa päiväaikaainen toiminta voidaan edellä

mainitulla tavalla järjestää. Muu kotiin annettava päivänäkainen toiminta on uusi palvelu, joka vaatii lisää kuntien resursseja (henkilöstö).

45. 34. Turvaako säännös vammaisen henkilön liikkumisen?

Vastaajien määrä: 1

46. 35. Muita huomioita 17 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

47. 36. Onko säännös tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

9 § Henkilökohtainen apu

48. 37. Huomioita 18 §:n sisältöön.

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotettu muotoilu lisää tarpeettomasti maakunnan taloudellisia kustannuksia. On perusteltua, että asiakas vastaa omalla kustannuksellaan niistä matkoista, joita hän ei tee hänelle 3. mom. myönnetyllä autolla tai liikkumistarpeisiin muutoin sopivalla autolla (esityksen mukaan asiakkaalla on oikeus saada lisäksi vähintään 6 yhdensuuntaista matkaa kuukausittain).

Edelleen hallituksen esitys asettaa asiakkaat eriarvoiseen asemaan toiminnallisen alueen määrittelyn osalta. Maakunnan määrittelemällä toiminnallisella alueella ei ole käytännössä merkitystä, mikäli henkilökohtaisen budjetin saaneet asiakkaat voivat liikkua alueen määrittelystä riippumatta.

49. 38. Huomioita 19 §:n sisältöön.

Ei vastauksia.

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua silloin, kun hän välttämättä ja toistuvasti tarvitsee toisen henkilön apua suoriutuakseen: 1) päivittäisissä toimissa; 2) työssä, opiskelussa tai muussa osallisuutta edistävässä toiminnassa; tai 3) vapaa-ajan toiminnassa tai sosiaalisessa osallistumisessa. Henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vammaista henkilöä toteuttamaan omia valintojaan yhdenvertaisesti muiden kanssa. Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa. Henkilökohtaiseen apuun voi osana palvelun kokonaisuutta kuulua sellaisia terveydenhuollon toimenpiteitä, jotka ovat välttämättömiä henkilön itsenäisen suoriutumisen mahdollistamiseksi. Vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua 1 momentin 1 ja 2 kohdissa tarkoitetuissa toiminnoissa siinä laajuudessa kuin hän sitä välttämättä tarvitsee. Lisäksi vammaisella henkilöllä on oikeus saada henkilökohtaista apua 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa toiminnoissa vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan henkilön välttämätöntä avuntarvetta.

50. 39. Huomioita 3 luvun säännöksiin.

Ei vastauksia.

51. 40. Huomioita 4 luvun säännöksiin.

Ei vastauksia.

52. 41. Mitä muuta haluaisitte tuoda esiin lakiesitykseen liittyen?

Vastaajien määrä: 1

- Jos kunnassa/kuntayhtymässä ei ole toimivat sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut, vaarana on, että asiakkuudet siirtyvät vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin (yleislakia kalliimmat palvelut).

Uuden lain toimeenpanoon on varattava ja annettava riittävästi aikaa sekä mahdollisimman selkeät ohjeet. Sosiaali- ja terveysministeriön antamilla riittävän yksityiskohtaisilla ohjeilla voidaan turvata asiakkaiden ja kuntalaisten yhdenvertainen kohtelu koko maassa. Tällä tavalla vältetään aikaa vieviltä toimintaa linjaavilta valitusprosesseilta. Lain toimeenpanoon tarvitaan valtion rahallista tukea, sillä esitetty laki laajentaa vammaispalvelun asiakaskuntaa.

10 § Henkilökohtaiset avun toteuttaminen

Henkilökohtainen apu voidaan toteuttaa käyttäen seuraavia toteuttamistapoja: 1) työnantajamalli, jossa vammaisen henkilö toimii henkilökohtaisen avustajan työnantajana; 2) asiakassetelimalli, jossa maakunta antaa vammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avun hankkimista varten valinnanvapauslaissa tarkoitettua asiakassetelin; 3) palvelumalli, jossa maakunta tuottaa henkilökohtaisen avun palvelut itse tai yhteistoiminnassa muiden maakuntien kanssa tai hankkii ne sopimukseen perustuen muulta palvelun tuottajalta. Henkilökohtaisen avun toteuttamistavoista päätettäessä maakunnan on otettava huomioon vammaisen henkilön oma mielipide ja toivomukset sekä asiakassuunnitelmassa määritelty avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan. Henkilökohtainen apu on aina toteutettava siten, että se edistää vammaisen henkilön itsemääräämisoikeuden ja osallisuuden toteutumista. Henkilökohtaisen avun toteuttamistapoja sekä muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja voidaan yhdistellä niin, että palvelujen kokonaisuus vastaa vammaisen henkilön avun tarpeeseen. Henkilökohtaisena

avustajana voi erityisestä syystä toimia vammaisen henkilön omainen tai muu läheinen henkilö, jos se on vammaisen henkilön edun mukaista. Asiakassuunnitelmaan on kirjattava henkilökohtaisen avun sijaisjärjestelyjen toteuttamistavat avustajan poissaolutilanteissa ja työsuhteen päättyessä.

11 § Henkilökohtaisen avun työnantajamalli

Työnantajana toimivan vammaisen henkilön ja henkilökohtaisen avustajan väliseen työsuhteeseen sovelletaan työsopimuslakia (55/2001). Työnantajamallia voidaan käyttää, jos työnantajaksi ryhtyvä henkilö kykenee vastaamaan työnantajan velvollisuuksista ja hän suostuu toimimaan työnantajana saatuaan maakunnalta riittävän ja ymmärrettävän selvityksen työnantajan velvollisuuksista ja vastuista. Suostumus on kirjattava asiakassuunnitelmaan. Maakunnan on tarpeen mukaan neuvottava ja autettava vammaista henkilöä työnantajan oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamisessa. Maakunnan on työnantajamallissa korvattava työnantajan lakisääteiset maksut ja korvaukset sekä muut työnantajana toimimisesta aiheutuvat välttämättömät ja kohtuulliset kulut. Työnantajana toimimisesta aiheutuvien kulujen perusteet ja korvaamistapa on kirjattava asiakassuunnitelmaan.

12 § Asumisen tuki ja palvelut

Vammaisen henkilön kotona asumista tuetaan ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukaisilla sekä tarvittaessa tämän lain mukaisilla palveluilla. Vammaisella henkilöllä on oikeus saada asumisen tuki ja palvelut sosiaalihuoltolain 21 §:n 4 momentin mukaisena palveluasumisena, jos hän tarvitsee soveltuvan asunnon sekä apua ja tukea välttämättä ja jatkuvaluonteisesti tai vuorokauden eri aikoina. Asumisen tuki ja palvelut sisältävät avun ja tuen päivittäisissä toimissa sekä ne palvelut, joita tarvitaan vammaisen henkilön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi ja ylläpitämiseksi sekä osallisuuden, kommunikaation ja perhe-elämän mahdollistamiseksi. Asumisen tuen ja palvelujen sisältö, määrä ja toteutustapa määritellään asiakassuunnitelmaan kirjattujen vammaisen henkilön yksilöllisten tarpeiden ja elämäntilanteen mukaisesti. Asumisen tuki ja palvelut voidaan toteuttaa myös henkilön omaan asuntoon.

13 § Lasten asumisen järjestäminen

Vammaisen lapsen asuminen toteutetaan ensisijaisesti lapsen oman perheen kanssa siten kuin 12 §:ssä säädetään. Lapsen asuminen muualla kuin oman perheen kanssa voidaan toteuttaa vain, jos: 1) perheen kotiin tuotavat palvelut ja muu lapsen ja perheen tuki eivät ole lapsen edun mukaisen huolenpidon toteuttamiseksi sopivia tai mahdollisia taikka jos ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi; ja 2) lapsen asumisen muualla kuin oman perheen kanssa on arvioitu 5 §:n mukaisesti olevan lapsen huolenpidon, tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin toteuttamiseksi tai lapsen terveyden tai turvallisuuden kannalta lapsen edun mukaista. Sen lisäksi mitä 6 §:n 4 momentissa säädetään, lapsen asuinpaikan valinnassa on kiinnitettävä erityistä huomiota lapsen tarpeisiin ja niitä vastaavaan henkilöstön osaamiseen, lapsen ja perheenjäsenten ja muiden läheisten yhteydenpitoon ja ihmissuhteiden ylläpitämiseen sekä hoidon ja huolenpidon jatkuvuuteen. Lapsen asuminen on järjestettävä niin, että asuinpaikan etäisyys ei ole este yhteydenpidolle lapselle läheisiin henkilöihin. Lapsen asuminen muualla kuin oman perheen kanssa voidaan järjestää perhehoitona tai yksikössä, jossa hoidetaan samanaikaisesti enintään seitsemää lasta. Jos lapsi asuu tämän lain nojalla muualla kuin oman perheen kanssa,

vanhemmat ja huoltajat vastaavat lapsen elatuksesta aiheutuvista kustannuksista siten kuin laissa lapsen elatuksesta (704/1975) sekä laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (912/1992) säädetään.

25. Miten olisi syytä säätää vammaisten lasten asumisesta kodin ulkopuolella? Arvioikaa seuraavia väittämiä.

14 § Tuki esteettömään asumiseen

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada korvaus 12 §:ssä tarkoitetun vakituisen asunnon muutostöistä, itsenäisen suoriutumisen kotona mahdollistavista välineistä sekä muista teknisistä ratkaisuista aiheutuvista kohtuullisista kustannuksista, jos hän toimintarajoitteensa vuoksi välttämättä tarvitsee tätä tukea päivittäisissä toimissa, liikkumisessa tai muussa itsenäisessä suoriutumisessa. Maakunta voi myös antaa edellä mainittuja välineitä sekä muita teknisiä ratkaisuja korvauksetta vammaisen henkilön käytettäväksi. Asunnon muutostöistä aiheutuviksi korvattaviksi kustannuksiksi katsotaan myös muutostöiden suunnittelusta sekä esteiden poistamisesta asunnon välittömästä lähiympäristöstä aiheutuvat kohtuulliset kustannukset. Itsenäisen suoriutumisen kotona mahdollistavat välineet ja muut tekniset ratkaisut on suunniteltava ja toteutettava vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Jos asiakas haluaa itse teettää tai hankkia 1 ja 2 momentissa tarkoitetut muutostyöt tai muut itsenäistä suoriutumista mahdollistavat välineet sekä tekniset ratkaisut, maakunnan on asiakkaan pyynnöstä annettava asiakkaalle arvio hänelle korvattavista kohtuullisista kustannuksista. Korvaus asunnon muutostöistä tai välineiden sekä muiden teknisten ratkaisujen hankkimisesta on haettava maakunnalta viimeistään kuuden kuukauden kuluessa kustannusten syntyisestä.

15 § Lyhytaikainen huolenpito

Vammaisella henkilöllä on oikeus saada lyhytaikaista huolenpitoa välttämättömän huolenpidon ja osallisuuden turvaamiseksi sekä huolenpidosta vastaavien henkilöiden hyvinvoinnin tukemiseksi. Lyhytaikaisen huolenpidon sisältö, määrä, kesto ja toteutustapa määräytyvät vammaisen henkilön asiakassuunnitelmaan kirjattujen yksilöllisten tarpeiden ja elämäntilanteen mukaan.

16 § Päiväaikainen toiminta

Vammaisella henkilöllä on oikeus päiväaikaiseen toimintaan silloin, kun hän tarvitsee toimintarajoitteensa vuoksi erityistä sosiaalisen vuorovaikutuksen ja osallisuuden turvaavaa sekä toimintakykyä ylläpitävää palvelua eivätkä sosiaalihuoltolain 17 §:n mukainen sosiaalinen kuntoutus, vuoden 1982 sosiaalihuoltolain (710/1982) 27 d §:n mukainen työllistymistä tukeva toiminta ja 27 e §:n mukainen työtoiminta tai laissa kuntouttavasta työtoiminnasta (189/2001) säädetty kuntouttava työtoiminta ole henkilön palvelutarpeeseen nähden sopivia ja riittäviä palveluja. Maakunnalla ei ole velvollisuutta järjestää päiväaikaista toimintaa henkilölle, jonka toimeentulo perustuu pääosin vanhuuseläkkeeseen. Päiväaikaista toimintaa on järjestettävä viitenä päivänä viikossa tai harvemmin vammaisen henkilön yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Päiväaikainen toiminta sisältää palveluun kuuluvat matkat.

17 § Liikkumisen tuki ja palvelut

Vammaisen henkilön liikkuminen toteutetaan ensisijaisesti osana esteetöntä julkista joukkoliikennettä. Julkisen joukkoliikenteen käyttöä on tarvittaessa tuettava ja täydennettävä sosiaalihuoltolain 23 §:n 3 momentin mukaisilla liikkumisen tuen toteuttamistavoilla. Elleivät sosiaalihuoltolain mukaiset liikkumisen tuen toteuttamistavat ole vammaisen henkilön liikkumisen turvaamiseksi riittäviä ja sopivia, sovelletaan tätä lakia. Vammaisella henkilöllä on oikeus saada liikkumisen tuki ja palvelut toteutettuna kuljetuspalveluna taksilla, invataksilla tai vastaavalla ajoneuvolla silloin, kun henkilön liikkumista ei voida muuten turvata. Kuljetuspalvelua on täydennettävä saattajapalvelulla, jos se on välttämätöntä henkilön matkasta suoriutumiseksi. Liikkumisen tuen ja palvelujen tarkoituksena on mahdollistaa vammaisen henkilön liikkuminen, joka liittyy 1) työssä käymiseen; 2) opiskeluun; 3) päiväaikaiseen toimintaan ja muuhun osallisuutta edistävään toimintaan; 4) vapaa-ajan toimintaan, sosiaaliseen osallistumiseen ja muuhun tavanomaiseen elämään kuuluvaan toimintaan.

18 § Liikkumisen tuen ja palvelujen toteuttaminen

Edellä 17 §:n 2 momentissa tarkoitettujen kuljetuspalvelujen määrää ja alueellista ulottuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon vammaisen henkilön liikkumisen tarve, muut käytettävissä olevat palvelut ja matkan tarkoitus. Lisäksi arvioinnissa on otettava huomioon vammaisen henkilön käytössä olevaan, hänen liikkumistarpeisiinsa sopivaan, autoon saatu julkinen tuki. Kuljetuspalveluja työhön, opiskeluun, päiväaikaiseen tai muuhun osallisuutta tukevaan toimintaan on järjestettävä niihin välttämättä tarvittava määrä. Kuljetuspalveluja vapaa-ajan toimintaan, sosiaaliseen osallistumiseen ja muuhun tavanomaiseen elämään kuuluvaan toimintaan on järjestettävä siten, että henkilö voi tehdä vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa asuinkunnan tai lähikunnan alueella. Kuljetuspalveluun oikeutettujen henkilöiden matkoja on yhdisteltävä toteutettavaksi samalla kulkuneuvolla, ellei matkojen yhdistely aiheuta matkustusajan kohtuutonta pitenemistä tai muuta kohtuutonta haittaa palveluun oikeutetulle. Maakunta voi vaihtoehtona kuljetuspalveluille antaa vammaisen henkilön käyttöön auton tai myöntää taloudellista tukea auton hankintaan, jos henkilön toimintarajoitteesta aiheutuva tuen tarve liikkumisessa tavanomaisen elämän toiminnoissa on runsasta ja jatkuvaluonteista. Jos vammaisen henkilön käytössä on 3 momentissa tarkoitettu auto taikka sellainen hänen liikkumistarpeisiinsa sopiva auto, jonka hankintaan on myönnetty muuta julkista tukea, henkilöllä on oikeus saada vähintään kuusi yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa vapaa-ajan toimintaan, sosiaaliseen osallistumiseen tai tavanomaiseen elämään kuuluvaan toimintaan, jollei tätä pienempi määrä riitä turvaamaan henkilön välttämätöntä liikkumista. Työ- ja opiskelumatkat on järjestettävä myös näissä tilanteissa 2 momentin mukaisesti.

19 § Taloudellinen tuki

Maakunta voi korvata vammaiselle henkilölle kustannukset, jotka henkilölle aiheutuvat muiden kuin terveydenhuollon lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvien päivittäisissä toiminnoissa, liikkumisessa, viestinnässä tai vapaa-ajan toiminnoissa tarvittavien välineiden sekä muiden teknisten ratkaisujen hankkimisesta. Lisäksi maakunta voi korvata ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat vamman tai sairauden edellyttämän vaatetuksen ja erikoisravinnon hankkimisesta. Päivittäisissä toiminnoissa, liikkumisessa, viestinnässä tai vapaa-ajan toiminnoissa tarvittavien välineiden sekä muiden teknisten ratkaisujen hankkimisesta aiheutuneista kustannuksista korvataan puolet, ellei korvauksen korottamiselle tai alentamiselle ole vammaisen henkilön yksilöllinen tarve sekä elämäntilanne kokonaisuudessaan huomioon ottaen erityisiä perusteita.

Kustannusten määrä arvioidaan aiheutuvien todellisten kustannusten perusteella. Vakiomalliseen välineeseen tai muihin teknisiin ratkaisuihin sekä autoon tai muuhun kulkuvälineeseen tehdyt toimintarajoitteen edellyttämät välttämättömät muutostyöt korvataan kokonaan määrärahojen puitteissa. Arvioitaessa vammaisen henkilön taloudellisen tuen tarvetta auton tai muun kulkuvälineen hankintaan on otettava huomioon vammaisen henkilön liikkumisen tarve sekä mahdollisuus käyttää julkista joukkoliikennettä tai muuta liikkumisen tukea ja palveluja. Taloudellista tukea auton tai muun kulkuvälineen hankintaan voidaan myöntää, jos henkilön toimintarajoitteesta aiheutuva kulkuvälineen tarve tavanomaisessa elämässä on runsasta ja jatkuvaluonteista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä hyväksyttävistä kustannuksista sekä muista 1 ja 2 momentissa tarkoitetun korvauksen määräytymiseen vaikuttavista seikoista.

3 luku Muutoksenhaku

4 luku Erinäiset säännökset